

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Genç İşsizliğinin Ekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz¹

Gülbahar KABALOĐLU², Sevilay KONYA³ ve Mücahide KÜÇÜKSUCU⁴

Öz

Bu çalışmanın amacı hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde ayrı ayrı genç işsizliğinin ekonomik belirleyicilerinin araştırılmasıdır. Çalışmamızda kullanılan ülke örnekleri Dünya Bankası'nın kişi başına GSYH'ye dayalı olarak yapmış olduğu sınıflandırmaya göre seçilmiştir. Analizde kullanılan modelde 1996-2019 dönemi için 40 adet gelişmiş ve 55 adet gelişmekte olan ülke ele alınmıştır. Yapılan ampirik çalışmalardan yola çıkılarak kişi başına GSYH, ticaret, tüketici fiyat endeksi (2010=100) ve doğrudan yabancı yatırım bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Bağımlı değişken olarak toplam genç işsizlik verisi alınmıştır. Kao ve Johansen-Fisher eşbütünleşme testleri ile değişkenler arasında uzun dönemde eşbütünleşme ilişkisi tespit edilmiştir. Gelişmiş ülkelerde DOLS ve FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre genç işsizlik ile kişi başına GSYH arasında negatif ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde DOLS tahmincisi sonuçlarına göre genç işsizlik ile kişi başına GSYH arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Ancak FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre kişi başına GSYH'nin genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlı olarak belirlenmiştir. Dumitrescu ve Hurlin nedensellik testine göre gelişmiş ülkelerde kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında nedensellik ilişkisi belirlenmemiştir. Gelişmekte olan ülkelerde ise kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında çift yönlü nedensellik tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genç işsizlik, Gelişmiş Ülkeler, Gelişmekte Olan Ülkeler, Ekonomik Belirleyiciler

Economic Determinants of Youth Unemployment in Developed and Developing Countries: An Empirical Analysis

Abstract

The aim of this study is to investigate the economic determinants of youth unemployment in both developing and developed countries separately. The country samples used in the study were selected according to the classification made by the World Bank based on GDP per capita. In the model used in the analysis, 40 developed and 55 developing countries were considered for the period 1996-2019. Based on empirical studies, per capita GDP, trade, consumer price index (2010=100) and foreign direct investment were determined as independent variables. Total youth unemployment was taken as the dependent variable. With Kao and Johansen-Fisher cointegration tests, in the long run a cointegration relationship between the variables was determined. According to DOLS and FMOLS estimator results in developed countries, a negative and significant relationship was determined between youth unemployment and GDP per capita. According to the DOLS estimator results in developing countries, no significant relationship could be determined between youth unemployment and GDP per capita. However, according to the FMOLS estimator results, the effect of GDP per capita on youth unemployment was determined as negative and significant. According to the causality test of Dumitrescu and Hurlin, a causal relationship could not be determined between GDP per capita and youth unemployment in developed countries. In developing countries, bidirectional causality was found between GDP per capita and youth unemployment.

Key Words: Youth employment, Developed Countries, Developing Countries, Economic determinants

Atf İçin / Please Cite As:

Kabalodlu, G., Konya, S. ve Küüksucu, M. (2022). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde genç işsizliğinin ekonomik belirleyicileri: ampirik bir analiz. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(4), 1430-1448.

Geliş Tarihi / Received Date: 11.01.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 19.05.2022

¹ Bu makale, 24-25 Ağustos 2021 tarihlerinde İstanbul/Online, Türkiye'de International Conference on Eurasian Economics konferansında sunulan özet bildirinin genişletilmiş şeklidir.

² Dr. - Bağımsız Araştırmacı, kabalodlugulbahar@gmail.com

 ORCID: 0000-0003-1767-5744

³ Öğr. Gör. Dr. - Selçuk Üniversitesi Taşkent Meslek Yüksekokulu, sevilaykonya@selcuk.edu.tr

 ORCID: 0000-0002-0483-4139

⁴ Doktora Öğrencisi - Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, akpinar.m@hotmail.com

 ORCID: 0000-0001-6000-5258

Giriş

İnsan, yaşamı boyunca; bebeklik, çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık gibi birbirinden belirgin farklılıkları olan dönemlerden geçerek hayatta yol almaktadır. Her bir dönemin kendi içerisinde verimliliği kişiden kişiye değişmekle birlikte, gençlik dönemi insan verimliliğinin en yüksek olduğu dönem niteliğinde göze çarpmaktadır. İnsana özgü farklılıklar nedeniyle, istihdam konusu pek çok farklı analize tabi tutulmuştur (literatürde, cinsiyet bazlı, yaş bazlı ya da eğitim düzeyi bazlı ayrımlara tabi tutularak analiz edildiği görölmektedir). Bu nedenle genç işsizliği meselesi göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir.

Ülke ekonomilerinin gelişmiş veya gelişmekte olmaları fark etmeksizin en büyük problemlerinden biri şüphesiz işsizliktir. Güncel ekonomik konjonktürde, genç nüfus tartışmasız bir biçimde işsizlik sorunuyla daha çok yüz yüze gelmektedir. Covid-19 pandemisi sosyal ve ekonomik açıdan kırılma dönemi olmuştur. Çalışmamız söz konusu dönemi kapsamamaktadır ancak pandemiden önce de işgücü piyasalarının, pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için gençler açısından elverişsiz olduğu ortadadır. Talep tarafında, birçok ülkede yüksek ekonomik büyüme ile istihdam yaratma arasında bir kopukluk hemen hemen her dönem dikkat çekmiştir. İş fırsatlarının sınırlı mevcudiyeti, işgücü göçünün temel bir itici gücü olmuştur (ILO 2021a, 2020h). Arz tarafında ise eğitim çıktıları, eğitim sistemi ve işgücü piyasa talebi arasındaki dengesizlik devam etmiştir (ILO 2021). Bu yapısal dengesizlikler yüksek genç işsizliği oranlarına sebep olmuştur ve olmaya devam edecektir (ILO, 2022, s. 67). Cenova'da 1982 yılında gerçekteştirilen 13. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Konferansı'nda "işsiz" kavramı tanımlanmıştır. Bu tanıma göre işsizlik; 'çalışma yaşına ulaşmış kişilerin belli bir zaman diliminde çalışarak ücret elde edememesi; işsiz ise kendi hesabına ya da bir işverene bağlı olarak veya bir işte çalışma arzusu ve gücü olan; iş arayıp bulamayan kişi' olarak tanımlanmıştır (ILO, 1982).

Dünya genelinde büyük bir ekonomik problem haline gelen işsizliğin doğurduğu sıkıntılardan şüphesiz en fazla genç nüfus etkilenmiştir. Genç işsizliğin sebeplerinin başında, istihdamı arttıracak yeni sektörlerin geliştirilememesi, 15-24 yaş arası genç olarak nitelenen grubun eğitime katılma oranının geçmişe nazaran yükselmiş olması, gençlerin eğitim ya da beceri gibi niteliklerinin işgücü piyasasının ihtiyaçlarına cevap verememesi, tecrübe azlığı bulunmaktadır. İşsizlik, sebepleri, sonuçları ve etkileri bakımından makroekonomik anlamda oldukça önemli bir veridir (Erdayı, 2009, s. 134). Genç nüfusun maruz kaldığı işsizlik meselesinin nedenlerini belirlemek, işsizliği yaratan sebeplerin kökenine inmek önem arz etmektedir. Bu sayede politika yapıcılar nedenleri ve sonuçlarıyla ortaya koyulan işsizlik olgusu için doğru önlemler alma fırsatı yakalayacaklardır. Ülke ekonomileri ve politika yapıcılar için mevcut işsizliğin boyutunun ve işsizliği yaratan dinamiklerin tam olarak anlaşılabilmesi için nesnel bilgi ve analitik bir şema oluşturabilmek için nicel ölçümler gerekmektedir.

Bu çalışmanın nihai amacı, genç işsizliğinin, ekonominin seçilmiş diğer makro ekonomik argümanlarıyla ampirik ilişkisini farklı ekonomik gelişmişlik düzeyindeki ülkeler açısından gözler önüne sermektir. Genç işsizlik ile illiyet bağının araştırıldığı değişkenler; kişi başına GSYH, ticaret hacmi (GSYH'nin yüzdesi), tüketici fiyat endeksi (2010=100), doğrudan yabancı yatırımlar olarak sınırlandırılmıştır. Söz konusu amaç doğrultusunda, öncelikle genç işsizliğine dair kavramsal çerçeve ele alındıktan sonra konuyla alakalı literatür değerlendirilmektedir. Son bölümde ise çalışmada kullanılan ekonometrik yöntem ve sonuçlar açıklanmaktadır. 40 gelişmiş ve 55 gelişmekte olan ülke için toplam 95 ülkede 1996-2019 dönemine ait veriler panel veri analizi yöntemleri ile test edilmiştir. Genç işsizliği ve ekonomik büyüme, diş ticaret, enflasyon ve doğrudan yabancı yatırımlar arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

Çalışmamız sayesinde literatüre yeni katkılar sağlanması hedeflenmektedir. Bunlardan ilki, farklı ülke gruplarının ele alınması sayesinde, genç işsizlik ve seçilmiş makro ekonomik değişkenlerin, ekonomik gelişmişlik farklılıklarında gösterdikleri değişimin fark edilmesine imkan sağlamasıdır. Ayrıca hem ülke grubu hem zaman serisi hem de bağımsız değişken sayısı analizi güçlendirmek ve alanında kapsamlı bir çalışma ortaya çıkarmak adına oldukça geniş tutulmuştur. Çalışmamızda, elde edilen sonuçların güvenilirliğini artırmak adına farklı panel analiz yöntemleri bir araya getirilmiştir.

Genç İşsizliğinin Kavramsal Çerçevesi

İşsizlik, toprak, sermaye ve girişimci gibi bir üretim faktörü olarak kabul edilen emeğin, üretime katılamaması durumunu ifade etmektedir. İşsiz olarak nitelenen işgücü, çalışma arzusundadır fakat cari ücret düzeyinde iş talebi olduğu halde iş bulamamaktadır. Farklı ekonomik ve toplumsal yapılarda işsizliğin tanımının da değiştiği dikkat çekmektedir. Söz gelimi AB ülkelerinde işsizlik, ilgili işgücü bürosuna iş arama

talebi bildirildiği halde henüz işgücüne dâhil olamamış kişileri kapsamaktadır. AB ülkelerinde ayrıca bir işte çalıştığı halde o işten ayrılma durumu olan bireyler de işsizlik verileri kapsamında değerlendirilmektedir (Bozdağlıoğlu, 2008, s. 47).

Türkiye açısından bakıldığında, TÜİK'in işsizlik tanımı işsizlik verilerini yayınlayan kurum olması bakımından önem kazanmaktadır. TÜİK'e göre işsizlik; istihdam halinde bulunmayan kişinin, iş aramakla son 4 haftadır resmi açıdan meşgul olması ve iş bulduğu zaman 2 hafta içinde çalışmaya başlayacağını beyan etmesi gerekmektedir (TÜİK).

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'ya göre ise, bireyin işsiz kabul edilmesi için; çalışmıyor olması (referans hafta içerisinde bir saat dahi çalışmamış), hâlihazırda çalışabilir durumda olması (iş bulduğu hafta içinde çalışmaya hazır olması), iş arıyor olması (son 4 hafta içerisinde iş arama kanallarını kullanması) gerekmektedir.

Yukarıda ulusal ve uluslararası açıdan tanımı yapılan işsizliğin, ekonomik, sosyal ve psikolojik pek çok maliyeti bulunmaktadır. İşgücü, ekonomik işleyişe dâhil olmamakla, hem üretim sektörü açısından problem oluşmakta hem de birey geçimini sağlayamayacağı için ekonominin karşılıksız transfer imkânlarından istifade etmek suretiyle çalışan kesimin sırtına da yük olmaktadır. İşsiz kalmanın ekonomik sorunlar dışında; psikolojik açıdan, bunalım, korku, endişe, umut kaybı, hayal kırıklığı gibi sonuçlara neden olduğu bilinmektedir. İşsiz kişinin karşılaştığı psikolojik sorunlar, genç nüfusun suça bulaşma riskini artırarak, toplumsal sorunlara evrilmektedir. Genç işsizliğin maliyeti ise açıkça çok daha ağırdır. Çünkü gençler hayatlarının en aktif dönemlerinde, yeni bir hayat kurma noktasında ihtiyaçlarının da maksimum olduğu şartlarda yoksulluk ve yoksunlukla yüzleşmektedirler.

Bir ekonomide genç işsizliğin yüksek olması, eğitim düzeyi yüksek gençlerin, eğitimleri doğrultusunda iş arayarak seçici davranmaları, genç işgücünün vasfı ile ücret beklentisinin uyumunması, işverenlerin ekonomik bir daralma durumunda genç işgücünden daha kolay vazgeçebilmesi nedenlerine dayanmaktadır (Kabaklarlı ve Gür, 2011, s. 6). Ayrıca gençler mevcut ücret düzeyini beğenmeme konusunda bağımlılıkları az olduğu için daha özgürdürler. Üstelik işsizlik karşısında yaşanan maddi problemler nedeniyle yasadışı faaliyetlere yönelme eğilimleri de daha yüksektir. Genç işsizliğin nedenleri işveren ve işgücü açısından Tablo 1'de topluca ele alınmaktadır:

Tablo 1. Genç İşsizliğinin Sebepleri

<i>Genç İşsizliğinin Sebepleri</i>	<i>Talep Yönlü</i>	<i>Arz Yönlü</i>
Bulunan İşler	Ekonomideki geçerli durum nedeniyle ortaya çıkan eksik talep	Düşük ücret düzeyinde iş bolluğu
Ücretler	Asgari ücret düzenlemesinin, düşük gelirlili işlerin sayısında azalmaya yol açması	15-24 yaş arası gençlerin makul olmayan ücret istekleri
Mobilite	Kısa süreli geçici işler nedeniyle işsizlik oranlarında artış olması	Genç işçilerin mobilite kabiliyetinin aile bakım sorumluluklarının az olması nedeniyle yüksek olması
Tavırlar	Gelecek ümidi olan yüksek işlerin gençler tarafından istenmesi	Mevcut ücret seviyesinde gençlerin seçimi boş zaman yönünde olmaktadır. İş ahlakı açısından genç nüfusun diğerlerine göre daha zayıf bulunmaktadır
Nitelikler	İşverenin aradığı nitelikler her ne olursa olsun genel olarak iş tecrübesi konusuna odaklanmaktadır	Genç nüfusta iş eğitimi ile tecrübe sıkıntısı yaşanması
Genç Nüfustaki Hızlı Artış	İş gücü piyasaları gençlerin istihdamına yönelik bilhassa mevsimsel olarak artış kaydeden iş imkanları sağlayabilmektedirler.	Genç nüfusun hızlı artış kaydetmesi

Kaynak: Gündoğan, 1999, s. 68

Literatür Araştırması

Günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya kaldığı ekonomik problemlerden biri olan yüksek genç işsizlik oranları literatürde pek çok farklı yöntemle analize tabi tutulmuş, genç işsizliği etkileyen ekonomik belirleyiciler mercek altına alınmıştır. Bu çerçevede literatür incelememiz, ekonomik büyüme ile genç işsizlik arasındaki doğrudan ilişki ile beraber genç işsizliğin diğer belirleyicileri makro ve mikro değişkenler çerçevesinde şekillenmiştir.

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde pek çok farklı yöntemle benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Ekonomik büyüme ve diğer makro belirleyiciler ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar; Yıldırım (2020) çalışmasında, genç işsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi; genç işsizliğin bağımsız değişken, ekonomik büyümenin ise bağımlı değişken olduğu bir ekonometrik model ile

incelemiştir. Modelin doğru sonuç vermesi amacıyla değişkenlerin durağanlık seviyeleri birim kök testleri ile ölçülmüş ve uzun dönemli ilişkinin tespiti için Johansen eşbtnleme testi uygulanmıştır. Analizin sonucunda uzun dönemli ilişkinin var olduğu kanıtlanmıştır. Değişkenlerin arasındaki ilişkinin yönünü tespiti için nedensellik testi uygulamıştır. Test sonucuna göre gayri safi yurt içi hasılanın genç işsizliğin nedeni olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Günaydın ve etin (2015) alışmalarında, 1988-2013 döneminde, Türkiye’de doğrudan yabancı sermaye, ticari açıklık, kişi başına reel gelir ve enflasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda uzun ve kısa dönemde ticari açıklık, kişi başına reel gelir, doğrudan yabancı sermaye ve enflasyonun genç işsizlik üzerinde anlamlı ve negatif bir etkiye neden olduğunu belirlemişlerdir. alışmalarında uyguladıkları nedensellik analizi sonucunda ticari açıklık, enflasyon ve kişi başına reel gelirden genç işsizliğe doğru nedensellik ilişkisi bulmuşlardır. Rençber (2019) alışmasında, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan Hanehalkı İşgücü Anketi (2019) verilerini kullanarak, gençlerin işgücü piyasasına katılımını etkileyen mikro faktörleri (hane büyüklüğü yerleşim türü, eğitim, yaş, cinsiyet, medeni durum, hane içerisindeki konum) ikili (binary) Logit analiz ile mercek altına almıştır. Analiz sonucunda, Türkiye’de genç nüfusun istihdam durumunu etkileyen etmenlerin bireyin hane içerisindeki konumu, hane büyüklüğü, yerleşim yeri büyüklüğü, örgün öğretime devam edip etmeme ve cinsiyet olduğu sonucuna ulaşarak söz konusu sorunu ortadan kaldıracak için uygun politika önermeleri yapmıştır. Kabaklarlı ve Gr (2011), çalışmalarında genç işsizlik meselesinin ekonomik belirleyicilerini Türkiye için ampirik olarak incelemişlerdir. Genç işsizlik ile reel yatırımlar, verimlilik, reel GSYH ve enflasyon değişkenleri arasında uzun dönemli bir ilişi belirlemişlerdir. Pastore ve Giuliani (2015), alışmalarında 21 Avrupa ülkesinde genç işsizliğin belirleyicilerini araştırmışlardır. 2001-2011 döneminin temel aldıkları çalışmalarında dinamik sistem GMM ve kukla değişkenli en kk kareler yöntemini kullanmışlardır. Çalışmanın sonucunda, GSYH ile genç işsizlik oranı arasında negatif ilişi olduğunu belirlemişlerdir. Anyanwu (2013), çalışmasında 1991-2009 döneminin çalışmasında mevcut kesitsel verileri kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda, bir ülkenin yerel yatırım oranının, Sahra altı ve genel Afrika tahminlerinde genç istihdamıyla anlamlı ve pozitif bir Şekilde ilişkili olduğunu belirlemiştir. Akhtar ve Shannaz (2006), 1991-2004 yılları arasındaki döneme ait mali verileri kullanarak Pakistan ekonomisine ait genç işsizliğin nedenlerini hem makro hem de mikro düzeyde incelemiş, Probit ve zaman serisi yöntemlerini kullanarak ülkede gerçekleşen ekonomik gelişimin genç işsizliği negatif yönlü etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ulaşılan sonuç ise Okun Yasası’nı desteklemektedir. Okun yasası, bir ekonominin GSYH’sinin büyüme hızının istihdamı artırdığı ve işsizliği azalttığını kabul etmektedir. Hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde de geçerliliğini korumaktadır (Kreishan, 2011, s. 28).

Bayrak ve Tatlı (2018), 31 OECD ülkesinde 2000-2015 dönemi için genç istihdamını etkileyen bazı temel faktörleri incelemişlerdir. Genç işsizlik oranını bağımlı değişken, tüketiciler fiyat endeksi, yurtiçi brüt tasarruflar, işgücü verimliliği ve ekonomik büyüme oranını bağımlı değişken olarak ele almışlardır. Çalışmanın sonucunda ekonomik büyüme, enflasyon ve tasarrufların genç işsizliği olumsuz yönde etkilediğini, emek verimliliğinin genç istihdamını olumlu etkilediğini bulmuşlardır. Mete (2021), ekonomik küreselleşme, ekonomik büyüme, ücret düzeyi, sabit sermaye oluşumu ve emek özgürlüğünün genç işsizliği üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Uygulamış olduğu analizde, 2005-2018 dönemi için 35 OECD yesi ülkelere ait verileri kullanmıştır. Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (GMM) tahmincisi kullandığı çalışmanın sonucunda ekonomik küreselleşme, ekonomik büyüme ve sabit sermaye oluşumunun genç işsizliği olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Caporale ve Gil-Alana (2014), 15 Avrupa ülkesinde 1980-2005 dönemi için hem otoregresif hem de kesirli entegrasyon modellerini tahmin ederek kısa ve uzun hafıza özelliklerini araştırmışlar ve kesirli eşbütünleşme modellerini tahmin ederek Avrupa’daki genç işsizliğinin temel belirleyicilerini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda enflasyon ve GSYH ile genç işsizlik arasında istatistiksel olarak anlamlı uzun dönemli denge ilişkisi belirlemişlerdir. Sam (2015), genç işsizliğinin ekonomik belirleyicilerini test etmek için Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeyi (ARDL) kullandığı çalışmanın sonucunda %5 anlamlılık düzeyinde, Gayri safi yurtiçi hâsıla, doğrudan yabancı yatırım ve dış borç verilerinin Kenya’da uzun vadede genç işsizliğinin önemli ekonomik belirleyicileri olduğunu tespit etmiştir.

Ülkelerin GSYH’lerini etkileyen ekonomik krizlerle işsizlik arasındaki ilişi de incelendiğinde farklı olmayan sonuçların elde edildiği grlmştir. Güney ve Cin (2020), 1991-2016 dönemi için Türkiye ve Avrupa Birliği’nde genç işsizliğin belirleyicilerini panel veri analizi yöntemleriyle araştırmışlardır. Gayrisafi yurtiçi hâsıla, enflasyon, finansal kriz ve doğrudan yabancı yatırım verilerini ele almışlardır. alışmalarında sonuç olarak, ekonomik büyüme, enflasyon ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizliği negatif etkilediğini, finansal krizleri pozitif etkilediği bulmuşlardır. Mkombe vd. (2020), 1994-2017 dönemi için Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) bölgesindeki genç işsizliği üzerindeki doğrudan yabancı

yatırımın (DYY) etkisini incelemişlerdir. Uygulanabilir Genelleştirilmiş En Küçük Kareler (FGLS-Parks) tekniği kullandıkları çalışmanın sonucunda, DYY'nin SADC bölgesindeki genç işsizliği azaltmada önemsiz bir etkiye sahip olduğunu belirlemişlerdir. Choudhry vd. (2010) ekonomik büyümeyi etkileyen finansal krizlerin, genç işsizlik oranı üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. 1980-2005 yılları arasında 70 adet ülkeyi kapsayan sabit etkiler panel veri modeli ile gerçekleştirdikleri analiz sonucunda, finansal krizlerin toplam işsizlikten ziyade genç işsizlik oranları üzerine etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bell ve Blanchflower (2011), tüm dünya ekonomilerini etkisi altına alan 2008 küresel krizini ve krizi takip eden dönemde, AB üyesi 27 adet ülkeye ait genç istihdam oranlarını ele almışlardır. Çalışmalarında, 2008-2010 dönemindeki genç istihdam verileri aracılığıyla probit metot kullanılarak analize dâhil olan ülkelerdeki işsizlik seviyelerini incelemişlerdir. Genç işsizliğin sonraki nesillere yük oluşturacağı, işsizlik döneminde ortaya çıkan giderlerin devretmesi durumunda, genç işsizlere yönelik istihdam stratejilerinin geliştirilebilmesi için devlet politikalarına ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Genç işsizliği beşeri yönden ele alan ekonomistler de pek çok çalışma gerçekleştirmişlerdir. Sertkaya ve Okur (2016), Türkiye'de genç işsizliğin belirleyicilerini 1988-2014 dönemi için araştırmıştır. Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla, enflasyon oranı ve yükseköğretim okullaşma oranı ile genç işsizlik oranı arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda uzun dönemde değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi belirlemişlerdir. Ayrıca uyguladıkları Granger nedensellik testi sonucunda ise enflasyon, yükseköğretim okullaşma oranı ve iktisadi büyümeden genç işsizliğe tek taraflı bir nedensellik ilişkisi belirlemişlerdir. Sayın'ın (2011) 1988-2010 yıllarını kapsayan çalışmasında, Türkiye'de ekonomik büyüme ve eğitimin genç işsizliği üzerindeki etkilerini, Vektör Otoregresif Modelini (VAR) kullanarak mercek altına almıştır. Genç işsizlik oranlarının yükseköğretim okullaşma seviyesi ve ekonomik büyümeden etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Batu (2016) çalışmasında, Etiyopya'da genç işsizliğe sebep olan ana faktörleri ve serbest meslekte karşılaştıkları kısıtlamaları belirlemeyi amaçlamıştır. Ülkenin tüm bölgelerinden toplam 16.984 örnek analiz kapsamına alınmış, tanımlayıcı ve çapraz tablo analizi kullanılan çalışmada, genç işsizliğin bölgesel konum, cinsiyet, medeni durum ve eğitim ile yüksek oranda ilişkili olduğunu belirlemiştir. Ayrıca analiz sonucunda gençlerin kendi işlerini kurma hayallerinin finansman sıkıntısı ve iş yeri eksikliği nedeniyle büyük ölçüde kısıtlandığını belirlemiştir. Özsunar ve Azman (2020) genç işsizlik olgusuna çözüm önerileri sunmak amaçlı, AB ve Türkiye'deki genç işsizlik kavramını mercek altına aldığı çalışmalarında söz konusu işsizliğin toplumda yaratacağı sonuçları detaylı olarak incelenmiş, AB'nin bu alanda en iyi sonuçları elinde bulunduran üç üye ülkesi (Almanya, Avusturya ve Hollanda) ele alınarak, bu ülke ekonomilerine ait genç işsizlik politika uygulamaları değerlendirilmiştir. Türkiye'nin eğitim, dezavantajlı gruplar olarak ifade edilen kadınların istihdamı, bölgesel ve sektörel olarak gençlere yönelik özel planların yapılması gerekliliği sonucuna ulaşmıştır. Ndagijimana, Nzasingizimana ve Heshmati (2018), çalışmalarında talep, arz ve genel işgücü piyasası açısından Ruanda'da genç istihdamının belirleyicilerini analiz etmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, Ruanda'da genç istihdamının cinsiyet, yaş, eğitim ve coğrafi konumdan etkilendiğini belirlemişlerdir. Durmuş (2020) çalışmasında, 2000-2018 yılları arasında Türkiye'de genç kadın işsizliğine dair incelemeler ve değerlendirmeler yapmıştır. Ekonomilerde genç kadınların işgücüne katılması ile bireysel güçlenme, toplumsal cinsiyet eşitliği, sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabileceği fakat genç kadınların istihdam oranlarının diğer Türkiye ile birlikte diğer ekonomilerde de yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Örneklem ve Veri Seti

Çalışmamızda gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde genç işsizliğin ekonomik belirleyicilerini ifade edebilmek amacıyla iki ülke grubu için ayrı ayrı 1996-2019 dönemini kapsayan ekonometrik uygulama yapılmıştır. Çalışmamızda kullanılan veriler Dünya Bankası veri tabanından alınmıştır. Tablo 2'de çalışmada kullanılan değişkenlerin neler olduğunu ve değişkenlere ait tanımlamalar ifade edilmektedir.

Tablo 2. Veri Seti

<i>Değişkenler</i>	<i>Değişkenlerin Açıklanması</i>
<i>Bağımlı Değişken</i>	
Gençlerin toplam işsizliği (modellenen ILO tahmini-15-24 yaş arası toplam işgücünün yüzdesi)	Genç işsizlik, 15-24 yaş arası işsiz ancak iş bulabilen ve iş arayan işgücünün payını ifade eder.
<i>Bağımsız Değişkenler</i>	
Kişi başına GSYH büyümesi (yıllık %)	Sabit yerel para birimine dayalı kişi başına GSYH'nin yıllık yüzde büyüme oranı. Toplamlar, sabit 2010 ABD dolarına dayanılarak hesaplanmaktadır. Kişi başına düşen GSYH; gayri safi yurtiçi hasılabın yıl ortası nüfusa bölünmesi ile bulunur. Alıcı fiyatları üzerinden GSYH, ekonomideki tüm yerleşik üreticiler tarafından eklenen brüt değer artı ürünlerin değeri ve tüm ürün vergilerine dahil edilmeyen tüm sübvansiyonların toplamıdır. Doğal kaynakların bozulması ve tükenmesi veya üretilen varlıkların amortismanı için kesinti yapılmadan hesaplanmaktadır.
Ticaret (GSYH'nin yüzdesi)	Ticaret, gayri safi yurtiçi hasılabın payı olarak ölçülen mal ve hizmetlerin ihracat ve ithalatının toplamı ile bulunmaktadır.
Tüketici fiyat endeksi (2010 = 100)	Tüketici fiyat endeksi, senelik gibi belirli periyotlarla değiştirilebilen veya stabil hale getirilebilen bir mal ve hizmet sepeti edinmenin ortalama tüketiciye maliyetindeki değişiklikleri gösterir. Genellikle Laspeyres endeksi formülü kullanılır. Veriler dönem ortalamalıdır.
Doğrudan yabancı yatırımlar, net girişler (GSYH'nin yüzdesi)	Doğrudan yabancı yatırım, yatırımcının ekonomisi dışında bir ekonomide faaliyet gösteren bir işletmede kalıcı bir yönetim payı (oy hisselerinin yüzde 10'u veya daha fazlası) elde etmek için yapılan net yatırım girişleridir. Ödemeler dengesinde ifade edildiği gibi kazançların yeniden yatırımı, diğer kısa vadeli sermaye ve uzun vadeli sermaye, öz sermayenin toplamıdır. Bu seri, raporlama ekonomisine yabancı yatırımcılardan gelen net girişleri (yeni yatırım girişleri daha az yatırım dışı bırakma) gösterir ve GSYH'ye bölünür.

Kaynak: World Bank, World Development Indicators

Analizde kullanılan veriler Dünya Bankası tarafından yapılan ülke kategorileri sınıflandırmasına bağlı olarak orta gelir grubuna ve yüksek gelir grubuna ait ülkeler olarak iki sınıfta incelenmiştir. Tablo 3'te analizde kullanılan ülkeler gösterilmektedir. Ülke örnekleri verilerin bulunabilirliği ölçüsünde sınıflandırılmıştır. Dünya Bankası sınıflandırmasında yer alan ülkelere ulaşılabilen 40 gelişmiş 55 gelişmekte olan ülke, analiz örneklemini oluşturmuştur.

Tablo 3. Ülke Örneklemini

<i>Yüksek Gelirli Ekonomiler (12.536 \$ veya daha fazlası)</i>		<i>Alt-Orta Gelir Ekonomileri (1.036\$ - 4.045\$ arası) ve Üst-Orta Gelir Ekonomileri (4.046 - 12.535 ABD Doları)</i>	
Avustralya	Kore	Arnavutluk	Ürdün
Avusturya	Letonya	Cezayir	Kazakistan
Belçika	Litvanya	Ermenistan	Kenya
Kanada	Malta	Azerbaycan	Kırgız Cumhuriyeti
Şili	Morityus	Bangladeş	Malezya
Hrvatistan	Hollanda	Belarus	Moritanya
Kıbrıs	Norveç	Benin	Meksika
Çek Cumhuriyeti	Polonya	Bolivya	Moldova
Danimarka	Portekiz	Botsvana	Moğolistan
Estonya	Romanya	Brezilya	Fas
Finlandiya	Suudi Arabistan	Bulgaristan	Nepal
Fransa	Singapur	Cabo Verde	Nijerya
Almanya	Slovak Cumhuriyeti	Kamerun	Kuzey Makedonya
Yunanistan	Slovenya	Çin	Pakistan
Hong Kong SAR, Çin	İspanya	Kolombiya	Paraguay
Macaristan	İsveç	Kosta Rika	Peru
İzlanda	İsviçre	Fildişi Sahili	Filipinler
İrlanda	Birleşik Krallık	Dominik Cumhuriyeti	Rusya Federasyonu
İsrail	Amerika Birleşik Devletleri	Ekvator	Senegal
		Mısır	Güney Afrika
		Esvatini	Sri Lanka
		Gabon	Tayland
		Guatemala	Tunus
İtalya	Uruguay	Gana	Türkiye
		Honduras	Ukrayna
		Hindistan	Vietnam
		Endonezya	Zambiya
		Jamaika	

Kaynak: World Bank, World Bank Country and Lending Groups,

<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>, Erişim Tarihi: 05.06.2021.

Mevcut 2021 mali dönemi için, düşük gelirli ekonomiler, Dünya Bankası Atlas yöntemi kullanılarak hesaplanan kişi başına GSMH'si 2019'da 1.035\$ veya daha az olan ekonomiler olarak tanımlanmaktadır. Alt orta gelirli ekonomiler, kişi başına GSMH' sı 1.036\$ ile 4.045\$ arasında olanlar olarak ifade edilmektedir. Üst orta gelirli ekonomiler, kişi başına GSMH'si 4.046\$ ile 12.535\$ arasında olanlar olarak; yüksek gelirli ekonomiler, kişi başına GSMH'si 12.536\$ veya daha çok olanlar olarak belirtilmektedir (World Bank).

Model

Bu çalışmada genç işsizliğin ekonomik belirleyicileri analiz edilmiştir. Bu çalışmada bağımsız değişkenler kişi başına GSYH, ticaret (GSYH'nın yüzdesi), tüketici fiyat endeksi (2010 = 100), doğrudan yabancı yatırım; bağımlı değişken ise genç işsizliktir. Analizde kullanılan model aşağıdaki şekildedir:

$$YOUTH_{it} = a_0 + a_1GDP_{it} + a_2TRD_{it} + a_3CPI_{it} + a_4FDI_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Modelde; YOUTH işsizlik, gençlerin toplamını, GDP Kişi başına GSYH büyümesini, TRD Ticareti (GSYH'nın yüzdesi), CPI Tüketici fiyat endeksini (2010 = 100), FDI Doğrudan yabancı yatırım, net girişlerini göstermektedir. Ülkeler i ($i = 1, \dots, n$) ile, zaman periyodu t ($t = 1, \dots, T$) ile gösterilmektedir. ε hata terimini ve a_0 sabit terimi göstermektedir.

Analiz

Panel veri analizleri birkaç adımdan oluşmaktadır. Bu nedenle çalışmamızın analiz bölümünde öncelikle yatay kesit bağımlılığı testi ve homojenlik testi uygulanacak, homojenlik testi ve yatay kesit bağımlılık testinden elde edilen bulgulara uygun birim kök testleri, eşbütünleşme analizi ve uzun dönem tahmin ediciler ile analiz edilecektir.

Gelişmiş Ülkelere İlişkin Analiz Bulguları

Gelişmiş ülkelerde değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4. Gelişmiş Ülkelerde Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler/İstatistikler	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum Değer	Maksimum Değer
YOUTH	960	18,055	9,315	4,21	58
GDP	960	2,318	3,251	-14,268	23,985
TRD	960	106,891	73,000	22,154	442,62
CPI	960	92,936	19,145	3,715	202,922
FDI	960	8,879	29,414	-40,414	449,082

Gelişmiş ülkelerde tanımlayıcı istatistiklerin gösterildiği Tablo 4, 960 gözlem sayısından oluşmaktadır. Tablo 4'de değişkenlere ilişkin ortalama, maksimum, minimum ve standart sapma değerleri ifade edilmektedir. Genç işsizlik ortalama değeri yaklaşık olarak 18,06, kişi başına GSYH ortalama değeri yaklaşık olarak 2,32, ticaret ortalama değeri 106,89, enflasyon ortalama değeri yaklaşık olarak 92,94, doğrudan yabancı yatırımların ortalama değeri yaklaşık olarak 8,88 olarak belirlenmiştir.

Herhangi bir test yapılmadan önce serilerin durağanlığının incelenmesi gerekir. Ancak, rakam uyum, birim kök testleri, yatay kesit bağımlılığı ve heterojenlik dikkate alınmalıdır. Kesitsel bağımlılık, Breusch ve Pagan (1980) Lagrange Çarpın İstatistikleri ve Pesaran (2004) test istatistikleri ile test edilmiştir. Ancak LM ve CD_{LM} test istatistikleri zaman genişliğinin ülke sayısından daha yüksek olduğu durumlarda kullanılırken ($T > N$), Pesaran (2004) tarafından geliştirilen CD testi ülke sayısının zaman genişliğinden daha yüksek olduğu ($N > T$) zamanlarda kullanılabilir (Özşahin ve Özşahin, 2020, s. 2439).

Tablo 5. Gelişmiş Ülkelerde Yatay-kesit Bağımlılığı ve Homojenite Testleri

<i>Regresyon Modeli:</i>		
$YOUTH_{it} = a_0 + a_1GDP_{it} + a_2TRD_{it} + a_3CPI_{it} + a_4FDI_{it} + \varepsilon_{it}$	<i>İstatistik</i>	<i>p-değeri</i>
Cross-section dependency tests:		
<i>LM</i> (BP,1980)	1482,492	0,000***
<i>CD_{lm}</i> (Pesaran, 2004)	17,786	0,000***
<i>CD</i> (Pesaran, 2004)	-0,271	0,393
Homogeneity tests:		
$\tilde{\Delta}$	0,263	0,396
$\tilde{\Delta}_{adj}$	0,301	0,382

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Tablo 5'te homojenlik testi ve yatay kesit bağımlılık sonuçları gösterilmektedir. Bu çalışma kapsamındaki ülke sayısı incelenen zaman diliminden daha büyük olduğu için CD testi istatistiğini yorumlamak daha uygun olacaktır (N=40, T=24; N>T) (Pesaran, 2004). CD testi sonuçlarına göre P değeri 0,000'dan daha büyük olduğu için değişkenler arasında yatay kesit bağımlılık yoktur. Pesaran ve Yamagata (2008) değişkenler arasındaki heterojenliği belirlemek için iki test önermektedir. $\tilde{\Delta}$ Testi, ülke sayısı daha fazla olan panellerde daha anlamlı sonuçlar verirken, $\tilde{\Delta}_{adj}$ testi küçük panellerde daha anlamlı sonuçlar vermektedir. Tablo 5'de yer alan sonuçlara göre $\tilde{\Delta}$ test istatistiği incelendiğinde, delta testi sonuçları boş hipotezin kabul edildiğini ve panelin homojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular örneklem grubunun yatay kesit bağımlılık içermediğini ve homojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu durumda çalışmamızda yatay kesit bağımlılığının olmadığı durumlarda daha etkili sonuçlar veren birinci nesil analiz yöntemleri ile analiz uygulanacaktır. Bu nedenle çalışmamızda Im, Pesaran ve Shin (2003), Maddala ve Wu (1999) ve Choi (2001) birim kök testleri kullanılmaktadır. Tablo 6 seviye ve birinci farkı alınmış seriler için birim kök testlerinin sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 6. Gelişmiş Ülkelerde Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	Im, Pesaran ve Shin (2003)		Maddala ve Wu (1999)		Choi (2001)	
	Sabit	Sabit ve Trend	Sabit	Sabit ve Trend	Sabit	Sabit ve Trend
YOUTH	-4,523*** (0,000)	-3,033*** (0,001)	131,146*** (0,000)	110,842** (0,012)	94,083 (0,134)	68,398 (0,819)
GDP	-13,736*** (0,000)	-11,044*** (0,000)	333,856*** (0,000)	262,073*** (0,000)	367,487*** (0,000)	424,061*** (0,000)
TRD	0,472 (0,681)	-1,665** (0,047)	66,128 (0,867)	107,635** (0,021)	62,738 (0,922)	90,782 (0,192)
CPI	4,284 (1,000)	3,268 (0,999)	80,915 (0,450)	73,143 (0,693)	89,120 (0,227)	44,130 (0,999)
FDI	-11,261 (0,000)	-11,584*** (0,000)	281,906*** (0,000)	278,901*** (0,000)	295,444*** (0,000)	274,577*** (0,000)
ΔYOUTH	-15,248*** (0,000)	-12,780*** (0,000)	377,492*** (0,000)	299,845*** (0,000)	400,527*** (0,000)	307,551*** (0,000)
ΔGDP	-27,294*** (0,000)	-22,981*** (0,000)	689,590*** (0,000)	530,585*** (0,000)	1986,02*** (0,000)	2985,87*** (0,000)
ΔTRD	-20,685*** (0,000)	-16,643*** (0,000)	506,015*** (0,000)	378,584*** (0,000)	696,546*** (0,000)	873,121*** (0,000)
ΔCPI	-10,054*** (0,000)	-9,409*** (0,000)	249,951*** (0,0000)	225,448*** (0,000)	254,059*** (0,000)	204,411*** (0,000)
ΔFDI	-31,747*** (0,000)	-28,179*** (0,000)	802,982*** (0,000)	661,136*** (0,000)	1735,68*** (0,000)	2132,15*** (0,000)

Notlar: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır. Δ birinci fark değerini ifade etmektedir. Parantez içindeki değerler probabiliteler değerlerini göstermektedir.

Tablo 6'ya göre, ekonomik büyüme ve doğrudan yabancı yatırım değişkeni Im , Pesaran ve Shin (2003), Maddala ve Wu (1999) ve Choi (2001) birim kök testlerinin sonucunda hem sabit terim içeren hem de sabit trend içeren modelde düzey değerde durağandır. Ancak çalışmanın ekonometrik uygulama aşamasında kullanılacak diğer tüm değişkenlerin bazı birim kök testlerinde birim kök içerdiği ortaya konulmaktadır. Tüm değişkenler birinci farkları alındıktan sonra tekrar birim kök testlerine tabi tutulduğunda her bir serinin durağan hal aldığı belirlenmiştir. Bu belirlemenin ardından eşbütünleşme testi uygulanacaktır.

Genç işsizlik ile ekonomik belirleyicileri arasında uzun dönemli ilişkiyi araştırmak için Kao (1999) ve Maddala ve Wu (1999) tarafından önerilen eşbütünleşme testi uygulanmıştır. Kao(1999) eşbütünleşme testinin hipotezleri şu şekildedir:

H_0 : Değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi yoktur.

H_1 : Değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi vardır.

Tablo 7. Gelişmiş Ülkelerde Kao Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Metot	Test İstatistiği	Probabilite
ADF	-6,677	0,000***
Residual Variance	8,069	
HAC Variance	11,676	

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Tablo 7 Kao eşbütünleşme testi sonuçlarını göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre değişkenler arasında eş bütünleşme olmadığına dair kurulan boş hipotez reddedilmiştir. Değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi olduğuna dair kurulan alternatif hipotez kabul edilmiştir. Yani değişkenlerin eşbütünleşik olduğu bulunmuştur. Maddala ve Wu (1999), Johansen (1988) eşbütünleşme testine dayalı olarak Johansen Fisher panel eşbütünleşme testini geliştirmiş, söz konusu eşbütünleşme testi değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkiyi belirlemek için doğrulama kontrolü olarak kullanılmaktadır.

Tablo 8. Gelişmiş Ülkelerde Fisher Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Sıfır Hipotezi	İz Testinden Oluşturulan Fisher İstatistiği	Probabilite	Maksimum Özdeğer Testinden Oluşturulan Fisher İstatistiği	Probabilite
$r=0$	807,2	0,000***	517,6	0,000***
$r\leq 1$	390,6	0,000***	267,7	0,000***
$r\leq 2$	190,0	0,000***	136,7	0,000***
$r\leq 3$	115,7	0,005***	90,94	0,189
$r\leq 4$	135,5	0,000***	135,5	0,000***

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Tablo 8'de Johansen Fisher panel eşbütünleşme testi sonuçları gösterilmiştir. Johansen Fisher eşbütünleşme testi sonucunda değişkenler arasında bir ilişki olmadığına dair kurulan boş hipotez reddedilmiştir. Dolayısıyla eşbütünleşmenin varlığını destekleyen alternatif hipotez kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlar hem Kao hem de Johansen Fisher eş bütünleşme testinden elde edilen sonuçların incelenmesi, 1. Denklemdaki değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Yani genç işsizlik ve belirleyicileri arasında eşbütünleşme ilişkisi bulunmuştur.

Eşbütünleşme ilişkisi kurulduktan sonraki adım, uzun dönemli parametreleri tahmin etmektir. Panel eşbütünleşme parametrelerini tahmin etmek için panel OLS, panel dinamik OLS (DOLS) ve panel tamamen değiştirilmiş OLS (FMOLS) olmak üzere çeşitli yöntemler önerilmiştir. Pedroni (2000), çeşitli panel eşbütünleşme tahmin yöntemlerinin asimptotik özelliklerini "içeride" ve panelin "arasında" boyutları ve boyutlar arası panel FMOLS tahmincisinin nispeten küçük örneklerde bile iyi davrandığını göstermiştir (Erdem, Nazlıoğlu ve Erdem, 2010). T zaman periyotlarında gözlemlenen dengeli bir N birey paneli için homojen bir eşbütünleşme vektörünün Pedroni (2001) tarafından ifade edilen panel dinamik sıradan en küçük kare (DOLS) tahmin edicisi (Mark ve Sul, 2003) olan tahminci kullanılmıştır.

Tablo 9. Gelişmiş Ülkelerde DOLS ve FMOLS Tahmincisi Sonuçları

DOLS Tahmincisi				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,926***	0,170	-5,443	0,000
TRD	-0,006	0,026	-0,259	0,795
CPI	-0,056**	0,025	-2,190	0,029
FDI	0,017	0,021	0,842	0,399
$R^2=0,92$				
FMOLS Tahmincisi				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,536***	0,087	-6,124	0,000
TRD	0,002	0,014	0,193	0,847
CPI	-0,013	0,016	-0,810	0,418
FDI	0,027***	0,010	2,678	0,007
$R^2=0,67$				

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Modelde ele aldığımız kişi başına GSYH, ticaret, enflasyon ve doğrudan yabancı yatırım katsayılarının negatif ve istatistiki açıdan anlamlı olması beklenmektedir (Günaydın ve etin, 2015). Gelişmiş ülkelerde DOLS tahmincisi sonuçlarına göre genç işsizlik ile kişi başına GSYH arasında uzun dönemli bir ilişki belirlenmiştir. Söz konusu ilişki negatif ve anlamlıdır. Genç işsizlik ile enflasyon arasındaki ilişki negatif ve anlamlı olarak tespit edilmiştir. Phillips eğrisinin ifade ettiği enflasyon ve işsizliğin arasındaki ilişkiyi doğrular nitelikte negatif ilişki ortaya çıkmıştır. Ancak ticaret ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi anlamsızdır. Ticaretin genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etki negatif iken, doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etki pozitif olarak belirlenmiştir. Gelişmiş ülkelerde FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre DOLS tahmincisine benzer şekilde ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlı olarak bulunmuştur. Ancak ticaret ve enflasyonun genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etki anlamsızdır. FMOLS tahmincisine göre doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etki pozitif ve anlamlı olarak belirlenmiştir.

Çalışmamızda DOLS ve FMOLS tahmincisinin sonuçlarını kontrol etmek için sabit etki ve tesadüfi etki sonuçları ile birlikte hangi etki modelinin çalışmamız için uygun olduğunu belirlemek için ayrıca Hausman testi sonuçları da eklenmiştir. Tablo 10 gelişmiş ülkelerde sabit etki ve tesadüfi etki sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 10. Gelişmiş Ülkelerde Sabit Etki ve Tesadüfi Etki Modeli Sonuçları

Sabit Etkiler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,376***	0,060	-6,256	0,000
TRD	0,006	0,009	0,640	0,521
CPI	-0,013	0,010	-1,284	0,199
FDI	0,023***	0,006	3,355	0,000
C	19,312***	1,118	17,265	0,000
Tesadüfi Etkiler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,364***	0,060	-6,075	0,000
TRD	-0,003	0,008	-0,419	0,674
CPI	-0,009	0,010	-0,920	0,357
FDI	0,022***	0,006	3,219	0,001
C	19,969***	1,591	12,551	0,000
Hausman Testi Sonuçları				
		Ki-kare istatistik	Probabilite	
		7,301	0,120	

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Çalışmamızda gelişmiş ülkelerde FMOLS ve DOLS tahmincisinin bulgularını doğrulamak için sabit etki ve tesadüfi etki modeli uygulanmıştır. Uygulanmış olduğumuz modelin hangisinin daha etkili sonuçlar verdiğini belirlemek için Hausman testi uygulanmıştır. Hausman testinin sonucunda probabilitte değeri 0,000'dan büyük olduğu için tesadüfi etkiler modelinin daha uygun olduğu tespit edilmiştir. Tesadüfi etkiler sonuçlarına göre ekonomik büyüme genç işsizlik üzerinde negatif ve anlamlı olarak belirlenmiştir. Doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi pozitif ve anlamlıdır. Tesadüfi etkilerin

sonuçları çalışmamızda uygulamış olduğumuz FMOLS tahmincisi ile tutarlı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. GSYH değişkeninin genç işsizlik üzerindeki etkisinin negatif ve anlamlı olması teorik beklentiler ile uyumludur.

Değişkenler arasında nedensellik ilişkisinin belirlenebilmesi için Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi uygulanmıştır. Tablo 11 gelişmiş ülkelerde Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 11. Gelişmiş Ülkelerde Dumitrescu ve Hurlin (2012) Nedensellik Testi Sonuçları

	W-Stat	Z-Bar Stat.	Prob.	KARAR
Kişi başına GSYH →Genç İşsizlik	3,878	3,933	8,377	Kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında nedensellik ilişkisi yoktur.
Genç İşsizlik → Kişi Başına GSYH	5,191	7,137	9,496	
Ticaret→ Genç İşsizlik	4,052	4,358	1,309	Genç işsizlikten ticarete doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik →Ticaret	5,915	8,903	0,000***	
Enflasyon →Genç İşsizlik	6,007	9,128	0,000***	Enflasyondan genç işsizliğe tek yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik →Enflasyon	4,532	5,527	3,239	
Doğrudan Yabancı Yatırımlar →Genç İşsizlik	3,055	1,925	0,054*	Doğrudan yabancı yatırımlar ile genç işsizlik arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik →Doğrudan Yabancı Yatırımlar	3,363	2,676	0,007***	

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır. Gecikme uzunluğu 2 olarak belirlenmiştir.

Tablo 11'de görüleceği üzere, %1 anlamlılık düzeyinde genç işsizlikten ticarete doğru, enflasyondan genç işsizliğe doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi belirlenmiştir. %10 anlamlılık düzeyinde doğrudan yabancı yatırımlardan genç işsizliğe, %1 anlamlılık düzeyinde genç işsizlikten doğrudan yabancı yatırımlara doğru nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Yani değişkenler arasında çift yönlü nedensellik belirlenmiştir. Bu durumda nedensellik ilişkisinin olmadığını kabul eden boş hipotez reddedilmiş, nedensellik ilişkisi olduğunu kabul eden alternatif hipotez kabul edilmiştir. Kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında nedensellik ilişkisi belirlenmemiştir. Bu durumda boş hipotez kabul edilmiştir.

Gelişmekte Olan Ülkelere İlişkin Analiz Bulguları

Gelişmekte ülkelerde değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. Gelişmekte Olan Ülkelerde Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler/İstatistikler	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum Değer	Maksimum Değer
YOUTH	1320	17,892	12,842	0,83	65,44
GDP	1320	2,849	3,722	-14,379	32,997
TRD	1320	75,821	33,511	15,635	220,406
CPI	1320	92,676	46,994	0,535	508,339
FDI	1320	3,558	4,538	-37,154	55,075

Tablo 12'de gelişmekte olan ülkelerde tanımlayıcı istatistikler ifade edilmekte ve 1320 gözlem sayısından oluşmaktadır. Tablo 12 gelişmekte olan ülkelerde değişkenlere ilişkin ortalama, maksimum, minimum ve standart sapma değerlerini göstermektedir. Genç işsizlik ortalama değeri yaklaşık olarak 17,89, kişi başına GSYH ortalama değeri yaklaşık olarak 2,85, ticaret ortalama değeri yaklaşık olarak 75,82, enflasyon ortalama değeri yaklaşık olarak 92,68, doğrudan yabancı yatırımların ortalama değeri yaklaşık olarak 3,56 olarak tespit edilmiştir.

Uygun test yönteminin belirlenmesi için yatay kesit bağımlılık ve homojenlik testi uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle ilk başta bu testler uygulanmıştır.

Tablo 13. Gelişmekte Olan Ülkelerde Yatay-kesit Bağımlılığı ve Homojenite Testleri

<i>Regresyon Modeli:</i>		
$YOUTH_{it} = a_0 + a_1GDP_{it} + a_2TRD_{it} + a_3CPI_{it} + a_4FDI_{it} + \epsilon_{it}$	<i>İstatistik</i>	<i>p-değeri</i>
Cross-section dependency tests:		
LM (BP,1980)	1644,484	0,002***
CD_{lm} (Pesaran, 2004)	2,926	0,002***
CD (Pesaran, 2004)	0,581	0,281
Homogeneity tests:		
$\tilde{\Delta}$	8,654	0,000***
$\tilde{\Delta}_{adj}$	9,927	0,000***

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Tablo 13'de homojenlik ve yatay kesit bağımlılık testi sonuçları ifade edilmektedir. Bu çalışma kapsamındaki ülke sayısı incelenen zaman diliminden daha büyük olduğu için CD testi istatistiğini yorumlamak daha uygun olacaktır (N=55, T=24; N>T) (Pesaran, 2004). Buna göre, değişkenler arasında yatay kesit bağımlılık olmadığına dair kurulan sıfır hipotez kabul edilmiştir, olasılık değeri(probabilite) 0,00'dan daha büyük olduğu için değişkenler arasında yatay kesit bağımlılık yoktur. Tablo 12'de yer alan sonuçlara göre $\tilde{\Delta}$ test istatistiği incelendiğinde, delta testi sonuçları boş hipotezin red edildiğini ve panelin heterojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular örneklem grubunun yatay kesit bağımlılık içermediğini ve heterojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu durumda çalışmamızda yatay kesit bağımlılığının olmadığı durumlarda daha etkili sonuçlar veren birinci nesil analiz yöntemleri ile analiz uygulanacaktır. Bu nedenle çalışmamızda heterojenlik varsayımını kabul eden Im, Pesaran ve Shin (2003), Maddala ve Wu (1999) ve Choi (2001) birim kök testleri kullanılmaktadır. Tablo 14 seviye ve birinci farkı alınmış seriler için birim kök testlerinin sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 14. Gelişmekte Olan Ülkelerde Birim Kök Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Im, Pesaran ve Shin (2003)</i>		<i>Maddala ve Wu (1999)</i>		<i>Choi (2001)</i>	
	<i>Sabit</i>	<i>Sabit ve Trend</i>	<i>Sabit</i>	<i>Sabit ve Trend</i>	<i>Sabit</i>	<i>Sabit ve Trend</i>
YOUTH	-2,188** (0,014)	-1,529* (0,063)	162,879*** (0,000)	157,932*** (0,001)	152,087*** (0,004)	121,162 (0,219)
GDP	-15,342*** (0,000)	-12,292*** (0,000)	535,847*** (0,000)	357,776*** (0,000)	460,706*** (0,000)	612,434*** (0,000)
TRD	-1,488* (0,068)	-2,754*** (0,002)	135,528** (0,049)	163,526*** (0,000)	126,564 (0,133)	141,490** (0,023)
CPI	18,701 (1,000)	5,4914 (1,000)	27,909 (1,000)	92,699 (0,882)	36,128 (1,000)	126,798 (0,130)
FDI	-10,521*** (0,000)	-9,486*** (0,000)	315,087*** (0,000)	281,670*** (0,000)	363,303*** (0,000)	435,846*** (0,000)
$\Delta YOUTH$	-22,384*** (0,000)	-20,635*** (0,000)	768,500*** (0,000)	779,985*** (0,000)	740,787*** (0,000)	836,107*** (0,000)
ΔGDP	-38,994*** (0,000)	-33,727*** (0,000)	1188,33*** (0,000)	1049,11*** (0,000)	3039,25*** (0,000)	4303,96*** (0,000)
ΔTRD	-25,546*** (0,000)	-22,551*** (0,000)	744,332*** (0,000)	602,443*** (0,000)	866,921*** (0,000)	986,567*** (0,000)
ΔCPI	-14,135*** (0,000)	-12,460*** (0,000)	480,622*** (0,000)	374,693*** (0,000)	471,393*** (0,000)	510,897*** (0,000)
ΔFDI	-34,369*** (0,000)	-29,320*** (0,000)	1012,92*** (0,000)	811,828*** (0,000)	2204,76*** (0,000)	3699,35*** (0,000)

Notlar: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır. Δ birinci fark değerini ifade etmektedir. Parantez içindeki değerler probabiliteler değerlerini göstermektedir.

Tablo 14, ekonomik büyüme ve doğrudan yabancı yatırım değişkeni Im, Pesaran ve Shin (2003), Maddala ve Wu (1999) ve Choi (2001) birim kök testlerinin sonucunda hem sabit terim içeren hem de sabit trend içeren modelde düzey değerinde durağandır. Ticaret değişkeni Im, Pesaran ve Shin (2003) ve Maddala ve Wu (1999) birim kök testlerine göre düzey değerinde durağandır. Diğer tüm değişkenler birinci

farkları alındıktan sonra birim kök testi uygulanmış, her bir serinin durağan hal aldığı belirlenmiştir. Bu belirlemenin ardından eşbütünleşme testi uygulanacaktır.

Genç işsizlik ile ekonomik belirleyicileri arasında uzun dönemli ilişkiyi araştırmak için Kao (1999) ve Maddala ve Wu (1999) tarafından önerilen eşbütünleşme testi uygulanmıştır. Tablo 15'de Kao eşbütünleşme testinin sonuçları ifade edilmektedir.

Tablo 15. *Gelişmekte Olan Ülkelerde Kao Eşbütünleşme Testi Sonuçları*

Metot	Test İstatistiği	Probabilite
ADF	-1,643	0,0501*
Residual Variance	4,237	
HAC Variance	4,778	

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Tablo 15'de gösterilen sonuçlara göre değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Yani değişkenler arasında eş bütünleşme olmadığına dair kurulan boş hipotez reddedilmiş, eş bütünleşme vardır şeklinde kurulan alternatif hipotez kabul edilmiştir. Tablo 16'da eşbütünleşme ilişkisinin belirlenmesi için yapılan bir diğer eşbütünleşme testi olan Fisher Eşbütünleşme testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 16. *Gelişmekte Olan Ülkelerde Fisher Eşbütünleşme Testi Sonuçları*

Sıfır Hipotezi	İz Testinden Oluşturulan Fisher İstatistiği	Probabilite	Maksimum Özdeğer Testinden Oluşturulan Fisher İstatistiği	Probabilite
$r=0$	1146,	0,000***	699,8	0,000***
$r\leq 1$	580,1	0,000***	384,4	0,000***
$r\leq 2$	283,2	0,000***	202,7	0,000***
$r\leq 3$	174,1	0,000***	145,4	0,013**
$r\leq 4$	172,5	0,000***	172,5	0,000***

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Johansen Fisher panel eşbütünleşme testi sonucunda, iki değişken arasında eş bütünleşme ilişkisi belirlenmiştir. Yani Kao eşbütünleşme testinde bulunan sonuçlar doğrulanmıştır. Elde edilen sonuçlar hem Kao hem de Johansen Fisher eş bütünleşme testinden elde edilen sonuçların incelenmesi, birinci denklemdaki değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin mevcut olduğunu ortaya çıkarmıştır. Uzun dönemli katsayıların tahmini için Panel Dinamik En Küçük Kareler Yöntemi (DOLS) ve Tam Düzeltilmiş En Küçük Kareler Yöntemi (FMOLS) uygulanmıştır. Tablo 17'de gelişmekte olan ülkelerde DOLS ve FMOLS tahmincisi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 17. *Gelişmekte Olan Ülkelerde DOLS ve FMOLS Tahmincisi Sonuçları*

DOLS Tahmincisi				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probability
GDP	-0,147	0,115	-1,278	0,201
TRD	0,001	0,019	0,071	0,942
CPI	-0,001	0,006	-0,193	0,846
FDI	0,092	0,095	0,963	0,335
$R^2=0,975$				
FMOLS Tahmincisi				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probability
GDP	-0,195***	0,052	-3,716	0,000
TRD	-0,004	0,012	-0,328	0,742
CPI	-0,005	0,003	-1,377	0,168
FDI	0,006	0,047	0,142	0,886
$R^2=0,912$				

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde DOLS tahmincisi sonuçlarına göre kişi başına GSYH ve enflasyonun katsayı işaretleri negatif iken anlamsız olarak belirlenmiştir. Ticaret ve doğrudan yabancı yatırımların katsayı işaretlerinin yönü pozitif ancak anlamsızdır.

Gelişmekte olan ülkelerde FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre kişi başına GSYH'nın genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlıdır. Ticaret ve enflasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve

anlamsız, doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi pozitif ve anlamsız olarak bulunmuştur.

Çalışmamızda DOLS ve FMOLS tahmincisinin sonuçlarının sağlamlığı için sabit ve tesadüfi etki bulguları eklenmiştir. Tablo 18 gelişmekte olan ülkelerde sabit etki ve tesadüfi etki sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 18. Gelişmekte olan Ülkelerde Sabit Etki ve Tesadüfi Etki Modeli Sonuçları

Sabit Etkiler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,140***	0,034	-4,071	0,000
TRD	-0,004	0,008	-0,534	0,593
CPI	-0,007***	0,002	-2,967	0,003
FDI	-0,012	0,031	-0,390	0,696
C	19,333***	0,668	28,930	0,000
Tesadüfi Etkiler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Probabilite
GDP	-0,141***	0,034	-4,123	0,000
TRD	-0,002	0,008	-0,363	0,716
CPI	-0,007***	0,002	-2,961	0,003
FDI	-0,011	0,031	-0,383	0,701
C	19,228***	1,796	10,702	0,000
Hausman Testi Sonuçları				
		Ki-kare istatistik		Probabilite
		3,131		0,536

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde ise Hausman testinin sonucunda probabilitate değeri 0,000'dan daha büyük sonuç verdiği için tesadüfi etkiler modelinin daha uygun olduğu tespit edilmiştir. Tesadüfi etkiler sonuçlarına göre ekonomik büyüme ve enflasyon değişkeninin genç işsizlik üzerinde negatif ve anlamlı olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte ticaret ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamsız olarak bulunmuştur. Tesadüfi etkilerin sonucunda ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerindeki negatif etkisi çalışmamızda uygulamış olduğumuz FMOLS tahmincisi ile tutarlı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Tüm değişkenlerin genç işsizlik üzerinde oluşturduğu negatif etki beklentiler ile uyumludur. Ancak gelişmekte olan ülkeler için ticaret ve doğrudan yabancı yatırım değişkeninin genç işsizlik üzerindeki etkisi anlamsız olarak ortaya çıkmıştır.

Değişkenler arasında nedensellik ilişkisinin belirlenebilmesi için Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi uygulanmıştır. Tablo 19'da gelişmekte olan ülkelerde Dumitrescu ve Hurlin nedensellik testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 19: Gelişmekte Ülkelerde Dumitrescu ve Hurlin (2012) Nedensellik Testi Sonuçları

	W-Stat	Z-Bar Stat.	Prob.	KARAR
Kişi başına GSYH → Genç İşsizlik	3,427	3,320	0,000***	Kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik → Kişi Başına GSYH	3,129	2,467	0,013**	
Ticaret → Genç İşsizlik	4,728	7,044	1,861	Genç işsizlikten ticarete doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik → Ticaret	3,421	3,304	0,001***	
Enflasyon → Genç İşsizlik	5,829	10,195	0,000***	Enflasyondan genç işsizliğe tek yönlü nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik → Enflasyon	4,112	5,280	1,287	
Doğrudan Yabancı Yatırımlar → Genç İşsizlik	2,610	0,983	0,325	Genç işsizlikten doğrudan yabancı yatırımlara doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi vardır.
Genç İşsizlik → Doğrudan Yabancı Yatırımlar	3,451	3,391	0,000***	

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı açıklamaktadır. Gecikme uzunluğu 2 olarak belirlenmiştir.

Tablo 19'da görüleceği üzere, %1 anlamlılık düzeyinde genç işsizlikten ticarete ve doğrudan yabancı yatırımlara doğru, enflasyondan genç işsizliğe doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi belirlenmiştir. %1 anlamlılık düzeyinde kişi başına GSYH'dan genç işsizliğe, %5 anlamlılık düzeyinde genç işsizlikten kişi başına GSYH'ya doğru nedensellik ilişkisi belirlenmiştir. Yani değişkenler arasında çift yönlü nedensellik bulunmuştur. Bu durumda, nedensellik ilişkisi olduğunu ifade eden alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Dünyanın gelişmiş ya da gelişmekte olarak nitelendirilen hemen hemen bütün ülkelerinde, genç nüfusun karşılaştığı işsizlik sorunu ekonomilerde ciddi bir kırılganlık yaratmaktadır. Genç nüfusun işsiz kalması, sanayinin ihtiyaç duyduğu ara eleman ve niteliksiz eleman açığına neden olmakta, bu eksiklik kalifiye elemanın yetişmesi konusunda da sorunlara yol açmaktadır. İşgücü ve ekonomilerde üretim açısından ortaya çıkan söz konusu sorunlar, sosyal açıdan pek çok probleme de zemin oluşturmaktadır. Gençlerin yüzleştiği en başta ekonomik, sonrasında eğitsel ve sosyal sorunlar, gelecekte toplumu inşa edecek olan bu kitlenin travmatik süreçlerden geçtiğini göstermektedir. Sözü edilen ekonomik ve sosyal etkilerden dolayı, bu çalışmada genç işsizlik konusu üzerine odaklanılmaktadır.

Çalışmamız farklı panel veri analizi yöntemleri ile gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hangi değişkenin hangi ülke grubunda nasıl etkileri olduğu belirlenmesi nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda 40 gelişmiş, 55 gelişmekte olan ülke için toplam 95 ülkede 1996-2019 dönemine ait veriler panel veri analizi yöntemleri ile sınanmıştır. Çalışmada ilk olarak her iki ülke grubu için ayrı ayrı yatay kesit bağımlılık ve homojenlik testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında uygun birim kök testleri seçilmiştir. Değişkenlere ait birim kök testi sınavından sonra Kao ve Johansen Fisher eşbütünleşme testi yapılmıştır. FMOLS ve DOLS tahmincileri ile katsayılar belirlenmiştir. Ayrıca Dumitrescu ve Hurlin nedensellik testi ile nedensellik ilişkileri ortaya konulmuştur.

Çalışmanın sonucunda gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde genç işsizlik ve genç işsizliğin ekonomik belirleyicileri arasında eşbütünleşme ilişkisi bulunmuştur. Gelişmiş ülkelerde genç işsizlikte meydana gelen bir birim artış kişi başına düşen GSYH' da DOLS tahmincisine göre 0.926174 (FMOLS tahmincisine göre 0.536624) azalışa neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde genç işsizlikte meydana gelen bir birimlik artış DOLS tahmincisine göre enflasyonda 0.056774 azalışa sebep olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre DOLS tahmincisine benzer şekilde ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlı olarak, ancak ticaret ve enflasyonun genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etkinin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. FMOLS tahmincisine göre doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etki pozitif ve anlamlı olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda FMOLS ve DOLS tahmincilerinden elde ettiğimiz sonuçları doğrulamak için tesadüfi etkiler modeli bulguları da eklenmiştir. Tesadüfi etkiler sonucundan elde ettiğimiz bulgular ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerinde oluşturduğu etkinin negatif ve anlamlı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi pozitif ve anlamlıdır. Tesadüfi etkilerin sonuçları çalışmamızda uygulanmış olduğumuz FMOLS tahmincisi ile tutarlı olmakla beraber GSYH değişkeninin genç işsizlik üzerindeki etkisinin negatif ve anlamlı olması teorik beklentiler ile uyumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Gelişmiş ülkelerde nedensellik testi sonuçlarına göre ise genç işsizlikten ticarete doğru, enflasyondan genç işsizliğe doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi belirlenmiştir. Doğrudan yabancı yatırımlardan genç işsizliğe, genç işsizlikten doğrudan yabancı yatırımlara doğru çift taraflı nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir. Kişi başına GSYH ile genç işsizlik arasında nedensellik ilişkisi belirlenmemiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde ise FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre genç işsizlikte meydana gelen bir birimlik artış kişi başına düşen GSYH' da 0.195580 azalışa neden olmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde DOLS tahmincisi sonuçlarına göre kişi başına GSYH, enflasyon, ticaret ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi anlamsız olarak tespit edilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde FMOLS tahmincisi sonuçlarına göre kişi başına GSYH' nın genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlı olarak; ticaret, doğrudan yabancı yatırımlar ve enflasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisi anlamsız olarak bulunmuştur. Gelişmekte olan ülkeler için uyguladığımız tesadüfi etkiler sonuçları değerlendirildiğinde ekonomik büyüme ve enflasyon değişkeninin genç işsizlik üzerinde negatif ve anlamlı etki oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte ticaret ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamsız olarak belirlenmiştir. Tüm değişkenlerin genç işsizlik üzerinde ortaya çıkardığı negatif etki beklentiler ile uyumlu bir davranış sergilemiştir. Ancak gelişmekte olan ülkeler için ticaret ve doğrudan yabancı yatırım değişkeninin genç işsizlik üzerindeki etkisi anlamsız olarak ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde nedensellik testi sonuçlarına göre ise %1 anlamlılık düzeyinde genç işsizlikten ticarete ve doğrudan yabancı yatırımlara doğru, enflasyondan genç işsizliğe doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi; kişi başına GSYH'den genç işsizliğe, genç işsizlikten kişi başına GSYH'ye doğru nedensellik ilişkisi bulunmuştur.

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelere elde ettiğimiz büyümenin genç işsizlik üzerindeki negatif etkisi Pastore ve Giuliani'nin (2015) çalışmasını desteklemektedir. Gelişmekte olan ülkelere elde

ettiğimiz bulgular Günaydın ve Çetin (2015)'in çalışmasını destekler nitelikte ortaya çıkmıştır. Güney ve Cin (2020), 1991-2016 dönemi için Türkiye ve Avrupa Birliği'nde genç işsizliğin belirleyicilerini panel veri analizi yöntemleriyle test etmiştir. Gayrisafi yurtiçi hâsıla, enflasyon, finansal kriz ve doğrudan yabancı yatırım değişkenleri ile yaptıkları analiz sonucunda ekonomik büyüme, enflasyon ve doğrudan yabancı yatırımların genç işsizliği negatif etkilediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla gelişmekte olan ekonomiler için elde ettiğimiz bulgular Güney ve Cin'in (2020) çalışmasını desteklemektedir.

Elde ettiğimiz bulgular neticesinde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyümenin genç işsizliğin önemli bir belirleyicisi olduğu ifade edilebilir. Her iki ülke grubunda da genç işsizliği büyümenin engelleyicisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak gelişmiş ülkelerde, artan genç işsizlik düzeylerinin kişi başına düşen GSYH üzerinde daha güçlü negatif bir etkisinin olduğu açıkça görülmektedir. Çalışmadan elde ettiğimiz bulgu ekonomik büyümenin genç işsizliği azalttığı yönünde olmuştur. Bu doğrultuda politika yapıcılar genç işsizliği azaltıcı politikalar uygulamak suretiyle ekonomik büyümeye katkı sağlama imkânı bulacaklardır. Ekonomik büyümeyi hızlandıran ve kalkınmanın önündeki engelleri kaldıran politikalar da genç işsizliği azaltacaktır. Gelişmiş ülkelerde doğrudan yabancı yatırımların genç işsizlik üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi olduğunu göstermektedir. Yani gelişmiş ülkelerde doğrudan yabancı yatırımların ortaya çıkarmış olduğu istihdam avantajından analize konu olan ilgili dönem için faydalanılmadığı görülmektedir. Doğrudan yabancı yatırımlar arttıkça genç işsizlik de artmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerde yabancı yatırımların istihdamı özendirerek ve üretimi artıracak sahalara yönlendirilmediğini göstermektedir. Yabancı yatırımlar, kısa vadeli ve sıcak para şeklinde ekonomilere girmektedir. Politika yapıcılar, yabancı yatırımların üretken sahalara yönlenmesini sağlamalı, fabrika alanları için arsa teşviki, vergi indirim ya da muafiyeti gibi imkânlarla üretim yapmayı cazip hale getirmelidir.

Gelişmekte olan ülkelerde, değişkenlerin genç işsizlik üzerinde negatif etki oluşturduğu görülmektedir. Elde ettiğimiz bu sonuçlar teorik beklentiler ile uyumlu olarak ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde enflasyon azaldıkça genç işsizliğin azalacağı görülmektedir. Bu doğrultuda politika yapıcılar enflasyonu azaltacak politika tedbirleri almalıdır. Enflasyonun düşürülmesi için politika yapıcılar faiz oranlarını enflasyon seviyesinin üzerine çıkarmalıdır. Bununla birlikte enflasyonun düşürülmesi ve dolayısıyla genç işsizliğin azalması için piyasadaki para arzını düşürmelidir. Gelişmekte olan ülkelerde tesadüfi etkiler modeline göre ticaret ve doğrudan yabancı yatırımlarının etkisi anlamsız olmak ile birlikte negatiftir. Dış ticarete ortaya çıkan olumlu gelişmeler yeni istihdam olanaklarının ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla işsizlik seviyesi azalacaktır. Politika yapıcılar ihracat teşvikleri ve ihracata yönelik devlet yardımları sağlanmalıdır. Diğer taraftan ise doğrudan yabancı yatırımları artırıcı politikalarda genç işsizliğin azalmasını da sağlayacaktır.

Ekonomik anlamda diğer değişkenler ile ilişki bulunamaması farklı ülke grupları ve zaman aralıkları ile farklılık gösterebilir. İleride yapılacak çalışmalarda genç işsizlik ve genç işsizliğin ekonomik belirleyicileri arasında uzun dönemli ilişki farklı ülke grupları için analiz edilebilir. Ülke sayısının azaltılması ya da artırılması veya zaman aralığının genişletilmesi ya da daraltılması ile farklı sonuçlar bulunması mümkündür. Bununla birlikte farklı analiz uygulamaları farklı sonuçların bulunmasını sağlayacaktır.

Kişi başına düşen gelir ve genç işsizlik verilerinin ekonometrik metotlarla analiz edilmesinin temel nedeni, farklı ülke gruplarında ilişkinin yönünü ve kuvvetini belirleyerek, ekonomi politikaları geliştirmektir. Politika yapıcılar, genç işsizlik ile ölçülebilir bir refah göstergesi olan kişi başı gelir arasındaki ilişki dinamiklerinden yola çıkarak, genç işsizlik ile mücadelenin önemini kavrayabilecektir. Bu sayede mevcut politikaların da eksik yönleri ortaya çıkabilecektir.

Etik Beyan

"Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Genç İşsizliğin Ekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırmada için etik kurul kararı zorunluluğu taşımamaktadır.

Kaynakça

- Akhtar, S. ve Shahnaz, L. (2006). Understanding the youth unemployment conundrum in Pakistan: A macro-micro analysis. *Indian Journal of Labour Economics*, 49(2), 233-248.
- Alawad, A. S., Kreishan, F. ve Selim, M. (2020). Determinants of youth unemployment: evidence from Jordan. *International Journal of Economics and Business Administration*, 8(4), 152-165.

- Anyanwu, J. C. (2013). Characteristics and macroeconomic determinants of youth employment in Africa. *African Development Review*, 25(2), 107-129.
- Balcı İzgi, B. ve Konu, A. (2019). Genç işsizliğini belirleyen unsurlar: BRICS ülkeleri İle Türkiye panel ARDL uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (1), 95-112, Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deusosbil/issue/43017/430544>.
- Bell, D., ve Blanchflower, D. (2010). *Youth unemployment: déjà vu?* IZA DP No:4706, Retrieved from <https://docs.iza.org/dp4705.pdf>.
- Batu, M. M. (2016). Determinants of youth unemployment in urban areas of Ethiopia. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 6(5), 343-350.
- Bayrak, R. ve Tatlı, H. (2018). The determinants of youth unemployment: A panel data analysis of OECD countries, *The European Journal of Comparative Economics*, 15(2), 231-248.
- Breusch, T. S. ve Pagan, A. R. (1980). The lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics, *Review of Econometric Studies*, 47(1), 239-253.
- Bozdağlıoğlu, Y. (2008). Türkiye’de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 45-65.
- Caporale, G. M. ve Gil-Alana, L. (2014). Youth unemployment in europe: persistence and macroeconomic determinants, *Cesifo Working Paper*, 4696(4), 1-19.
- Choi, I. (2001). Unit root tests for panel data, *Journal of International Money and Finance*, 20, 249-272.
- Dietrich, H. ve Möller, J. (2015). Youth unemployment in Europe—business cycle and institutional effects. *International Economics and Economic Policy*, 13(1), 5-25.
- Dumitrescu, E. ve Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic Modelling*, 29 (2012), 1450–1460.
- Ekiz, F. M. ve Örk Özel, S. (2020). Genç işsizliğini belirleyen unsurlar: Türkiye örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39, 1022-1045.
- Erdem, E., Nazlıoğlu S. ve Erdem C. (2010). Exchange rate uncertainty and agricultural trade: panel cointegration analysis for Turkey. *Agricultural Economics, International Association of Agricultural Economists*, 41(6), 537-543.
- Günaydın, D. ve Çetin, M. (2015). Genç İşsizliğin Temel Makroekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 17-34.
- Gündoğan, N. (1999). Genç işsizliği ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerde uygulanan genç istihdam politikaları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 54(1), 63-79.
- Güney, K. ve Cin, M. F. (2020). Avrupa Birliği ve Türkiye’de genç işsizliğinin belirleyicileri: Panel veri analizi. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 232-252.
- ILO - International Labour Organization Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment, adopted by the Thirteenth International Conference of Labour Statisticians. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_087481.pdf.
- ILO (2022). *World Employment and Social Outlook Trends 2022*, ILO, First Published, Geneva.
- Im, K. S., Pesaran, M. H. ve Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, 115, 53–74.
- Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 12(2-3), 231–254.
- Kabaklarlı, E. ve Gür, M. (2011). Türkiye’de Genç işsizlik sorunu ve ekonomik belirleyicilerinin uzun dönem eş-bütünlük analizi, 14. *Uluslararası İktisat Öğrencileri Kongresi*, Erişim adresi: https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/7371/Turkiye_de_Genc_Issizlik_Sorunu_ve_Ekono.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Kao, C. (1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data. *Journal of Econometrics*, 90(1), 1-44.
- Kreishan, F. M. (2011). Economic growth and unemployment: An empirical analysis. *Journal of Social Sciences*, 7(2), 228-231.
- Maddala, G. S. ve Wu, S. (1999.) A comparative study of unit root tests with panel data and a new simple test. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, special issue*, 631-652.
- Mark, N. C. ve Sul, D. (2003). Cointegration vector estimation by panel DOLS and long-run money demand. *Oxford Bulletin Of Economics and Statistics*, 65(5), 655-680.
- Mete, E. (2021). Youth unemployment in the context of economic globalization and labour freedom: Dynamic panel data analysis. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(3), 1012-1020.
- Mkombe, D., Tufa, A. H., Alene, A. D., Manda, J., Feleke, S., Abdoulaye, T. ve Manyong, V. (2020). The effects of foreign direct investment on youth unemployment in the Southern African Development Community. *Development Southern Africa*, DOI: 10.1080/0376835X.2020.1796598.
- Msigwa, R. ve Kipesha, E. F. (2013). Determinants of youth unemployment in developing countries: Evidences from Tanzania. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 4(14), 67-77.
- Ndagijimana, J., Nzasingizimana, T. ve Heshmati, A. (2018). An analysis of the determinants of youth employment in Rwanda. *East Africa Research Papers in Economics and Finance* EARP-EF No. 2018:33.

- Özşahin, M. C. ve Özşahin, ř. (2020). The nexus between political risks and foreign direct investment: An empirical analysis for north African countries. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2431-2447.
- Pastore, F. ve Giuliani, L. (2015). *The determinants of youth unemployment. A panel data analysis*. Retrieved from http://www.ub.edu/aqr/arxiu/Paper_Pastore-Giuliani.pdf.
- Pedroni, P. (2000). Fully-modified OLS for heterogeneous cointegrated panels. *Advances in Econometrics*, 15, 93-130.
- Pedroni, P. (2001). Purchasing power parity tests in cointegrated panels. *Review of Economics and Statistics*, 83, 727-731.
- Pedroni, P. (2004). Panel cointegration, asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis. *Econometric Theory*, 20, 575-625.
- Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. *CESifo Working Paper Series*, 1229.
- Pesaran, M. H. ve Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 14, 50-93
- Sam, S. O. (2015). *Modelling economic determinants of youth unemployment in Kenya* (Yüksek Lisans Tezi), University of Nairobi, Kenya.
- Sertkaya, Y. ve Okur, A. (2016). Türkiye’de genç işsizliğinin belirleyicilerine yönelik ekonometrik bir analiz. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 155-168.
- TÜİK - Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108>.
- World Bank, World Bank Country and Lending Groups. Retrieved from <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>.
- World Bank, *World Development Indicators*. Retrieved from <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>.

EXTENDED ABSTRACT

The human, throughout his life, he progresses in life by going through periods with distinct differences such as infancy, childhood, youth, middle age and old age. Although the productivity of each period varies from person to person, the youth period stands out as the period when human productivity is highest. Due to human-specific differences, it is seen that the issue of employment is analyzed in the literature by subjecting it to gender-based, age-based or educational level-based distinctions. For this reason, the issue of youth unemployment has an importance that cannot be ignored.

Undoubtedly, one of the biggest problems of the country's economies, regardless of whether they are developed or developing, is unemployment. In the current economic conjuncture, the young population is indisputably more confronted with the problem of unemployment. The concept of "unemployed" at the 13th International Labor Organization (ILO) Conference held in Genoa in 1982; 'persons over a certain age who are not able to obtain wages for a job or their own work in a certain period; have the desire and ability to work in an employer or self-employed business; defined as “a person who is actively looking for a job but cannot find a job”.

The unemployment problem faced by the young population in almost all developed or developing countries of the world creates a serious fragility in the economies. Unemployment of the young population causes a shortage of intermediate and unqualified personnel needed by the industry, and this deficiency also causes problems in the training of qualified personnel. The aforementioned problems, which arise in terms of production in the labor force and economies, also lay the groundwork for many social problems. The economic, then educational and social problems faced by the youth show that this mass, who will build the society in the future, has gone through traumatic processes. Due to the economic and social effects mentioned, this study focuses on youth unemployment.

The concept of unemployment emerges as a concept that brings many economic problems both in our country and in the world. The problem of youth unemployment is a problem that has both social costs and economic repercussions. Therefore, in this study, it is aimed to investigate the economic determinants of youth unemployment. Economic determinants of youth unemployment include economic growth, inflation, foreign direct investment and trade openness. Considering these variables, an econometric model was created.

Data for the period 1996-2019 in a total of 95 countries for 40 developed and 55 developing countries were tested with panel data analysis methods. In the study, firstly, cross-section dependency and homogeneity tests were applied for both country groups separately. In the light of the results obtained, appropriate unit root tests were selected. After the unit root test of the variables, Kao and Johansen Fisher cointegration test was performed. Coefficients were determined with FMOLS and DOLS estimators. In addition, causality relationships were revealed with the Dumitrescu and Hurlin causality test.

As a result of the study, a cointegration relationship was found between youth unemployment and the economic determinants of youth unemployment in developed and developing countries. A unit increase in youth unemployment in developed countries causes a decrease in GDP per capita of 0.926174 according to the DOLS estimator (0.536624 according to the FMOLS estimator). According to the DOLS estimator, a one-unit increase in youth unemployment in developed countries causes a decrease of 0.056774 in inflation. According to the results of the causality test in developed countries, an unidirectional causality relationship was determined from youth unemployment to trade and from inflation to youth unemployment.

A bidirectional causality relationship has been determined from foreign direct investments to youth unemployment, from youth unemployment to foreign direct investments. A causal relationship between GDP per capita and youth unemployment could not be determined. According to the FMOLS estimator results in developed countries, similar to the DOLS estimator, the effect of economic growth on youth unemployment is negative and significant, but the effect of trade and inflation on youth unemployment is insignificant. In a way that FMOLS estimator, the effect of foreign direct investments on youth unemployment was determined as positive and significant.

In developing countries, according to the FMOLS estimator results, a one-unit increase in youth unemployment causes a decrease of 0.195580 in GDP per capita. According to the DOLS estimator results in developing countries, the effects of GDP per capita, inflation, trade and foreign direct investments on youth unemployment were found to be insignificant. According to FMOLS estimator results in developing countries, the effect of GDP per capita on youth unemployment is negative and significant; The effects of trade, inflation and foreign direct investments on youth unemployment were found to be insignificant. According to the results of the causality test in developing countries, there is an unidirectional causality relationship from youth unemployment to trade and foreign direct investments, from inflation to youth unemployment; A causal relationship has been determined from GDP per capita to youth unemployment, from youth unemployment to GDP per capita.

As a result of our findings, it can be stated that economic growth is an important determinant of youth unemployment. Our finding from the study is that economic growth reduces youth unemployment. In this direction, policy makers should implement policies to reduce youth unemployment. Policies that accelerate economic growth and remove barriers to development will reduce youth unemployment.

The main reason for analyzing per capita income and youth unemployment data with econometric methods is to develop economic policies by determining the direction and strength of the relationship in different country groups. Policy makers will be able to grasp the importance of tackling youth unemployment depend on the dynamics of the relationship between per capita GDP and youth unemployment, which is a measurable welfare indicator. In this way, the shortcomings of existing policies will also be revealed.